

Учреждение образования
«Полоцкий государственный университет»

УТВЕРЖДАЮ

Ректор учреждения образования
«Полоцкий государственный
университет»

_____ О.А. Романов
«__» _____ 2021 г.
Регистрационный № УД____/____/уч.

СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫЙ МОДУЛЬ 1

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСІ Ў КАНТЭКСЦЕ ЕЎРАПЕЙСКОЙ ЦЫВІЛІЗАЦЫІ

вучэбная праграма установы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці
1-96 01 01«Мытная справа»

Вучэбная праграма складзена на аснове тыпавай вучэбнай праграмы вышэйшых навучальных устаноў “Гісторыя”, рэгістрацыйны № ТД-СГ.023/тып. ад 30.06.2014 г. і вучэбнага плана па спецыяльнасці 1-96 01 01 “Мытная справа”. Рэгістрацыйны №-24-21/вуч.ЮФ ад 26.07.2021

Складальнік: Сяргей Яўгеньевіч Глазырын, дацэнт кафедры канстытуцыйнага права і дзяржаўнага кіравання», к.г.н.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай канстытуцыйнага права і дзяржаўнага кіравання ўстановы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт»
(пракакол № ___ ад _____ 2021);

Метадычнай камісіяй юрыдычнага факультэта ўстановы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт»
(пракакол № ___ ад _____ 2021);

Навукова-метадычнай радай ўстановы адукацыі «Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт»
(пракакол № ___ ад _____ 2021).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма дысцыпліны «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі» прызначана для рэалізацыі на першай ступені вышэйшай адукацыі ў рамках цыкла сацыяльна-гуманітарных дысцыплін. Яна скіравана на авалоданне студэнтамі асноўнымі тэарэтычнымі дасягненнямі гістарычнай навукі, апрацоўку, асэнсаванне і сістэматызацыю вучэбнай інфармацыі, набыццё практыкаарыентаваных уменняў.

Месца вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі» ў сістэме сацыяльна-гуманітарных ведаў вызначаецца прадметам яе вывучэння, якім з'яўляюцца агульнасістэмныя заканамернасці і рэгіянальныя асаблівасці працэсаў дзяржаўна-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага, канфесійнага, культурнага і духоўнага развіцця беларускага народа ў кантэксце ўсходнеславянскай і еўрапейскай гісторыі з улікам цывілізацыйных характарыстык.

Актуальнасць вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі абумоўлена неабходнасцю выпрацоўкі аб'ектыўнага навуковага погляду на гісторыю беларускага народа, які сфарміраваўся ў працэсе ўзаемадзеяння разнастайных сацыяльна-эканамічных, этнакультурных, геапалітычных і культурна-цывілізацыйных фактараў, і перш за ўсё ўсходнеславянскага, расійскага. Гэта з'яўляецца абавязковай умовай, якая забяспечвае падрыхтоўку не толькі спецыяліста-прафесіянала, але і фарміраванне ў асобы якасцей грамадзяніна і патрыёта.

Асноўнай мэтай сацыяльна-гуманітарнай падрыхтоўкі студэнтаў з'яўляюцца фарміраванне і развіццё сацыяльна-асабовых кампетэнцый, прафесійных ведаў і практычных навыкаў, неабходных і дастатковых для вырашэння і выканання грамадскіх, сацыяльна-прафесійных і асабовых задач і функцый.

Задача вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі» заключаецца ў набыцці студэнтамі практычных навыкаў аналізу гістарычных фактаў і падзей, што забяспечвае фарміраванне прафесійных і сацыяльна-асабовых кампетэнцый студэнта, заснаваных на сістэме каштоўнасцяў, якая сфарміравалася ў працэсе гістарычнага развіцця беларускага народа і эвалюцыі яго дзяржаўнасці, што з'яўляецца тэарэтыка-метадалагічнай асновай, неабходнай для якаснай падрыхтоўкі спецыялістаў.

У адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту выпускнік павінен **ведаць**:

- асаблівасці фармацыйнага і цывілізацыйнага падыходаў да вывучэння і разумення гісторыі Беларусі ў кантэксце ўсходнеславянскай і заходнееўрапейскай цывілізацый;
- змястоўныя характарыстыкі працэсу этнічнага і нацыянальнага фарміравання беларускага народа на розных гістарычных этапах;
- сутнасныя характарыстыкі гістарычных форм дзяржаўных утварэнняў на тэрыторыі Беларусі і станаўлення беларускай дзяржаўнасці ў XX-пачатку XXI ст.;

- характэрныя рысы і вынікі рэалізацыі гістарычных мадэлей мадэрнізацыі беларускага грамадства, у тым ліку савецкай;
- месца і ролю беларускіх земляў у геапалітычных працэсах у асобныя гістарычныя перыяды, уклад беларускага народа ў перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне, значэнне і месца суверэннай Рэспублікі Беларусь у сучасным свеце;
- дасягненні беларускага народа ў развіцці духоўнай і матэрыяльнай культуры;

умець:

- выкарыстоўваць фармацыйны і цывілізацыйны падыходы пры характарыстыцы асаблівасцяў гістарычнага развіцця беларускага народа
- характарызаваць умовы і вынікі этнічнага і нацыянальнага фарміравання беларускага народа ў розныя гістарычныя перыяды;
- аналізаваць працэс паслядоўнай змены гістарычных форм дзяржаўных утварэнняў на тэрыторыі Беларусі, афармлення і замацавання суверэнітэту Рэспублікі Беларусь;
- ажыццяўляць параўнальны аналіз рэформ і рэвалюцый у працэсе мадэрнізацыі беларускага грамадства, ацэньваць вынікі дзейнасці савецкай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР;
- характарызаваць геапалітычнае становішча беларускіх зямель у асобныя гістарычныя перыяды, уклад беларускага народа ў Перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне; аналізаваць месца і ролю суверэннай Рэспублікі Беларусь ва ўмовах еўрапейскай інтэграцыі і сусветнай глабалізацыі;
- тлумачыць уплыў розных культурна-цывілізацыйных фактараў на гістарычнае развіццё беларускага народа і выкарыстоўваць гісторыкакультурную спадчыну Беларусі ў сваёй дзейнасці.

Для рэалізацыі мэтаў, азначаных вышэй, лічыцца неабходным вырашэнне наступных задач:

- фарміраванне ў студэнтаў ведаў і ўменняў аналізу заканамернасцяў і асаблівасцяў дзяржаўна-палітычнага, сацыяльна-эканамічнага, канфесійнага, культурнага, духоўнага развіцця беларускага народа з улікам цывілізацыйных характарыстык і выхавання на гэтай аснове пачуцця адказнасці за лёс краіны;
- засваенне студэнтамі сістэмы матэрыяльных, культурных і духоўных каштоўнасцяў, якія былі створаны ў працэсе гістарычнага развіцця беларускага народа і развіццё на гэтай аснове здольнасці да самарэалізацыі ва ўмовах сучаснай сацыякультурнай сітуацыі;
- гатоўнасць выпускніка вышэйшай школы як грамадзяніна Рэспублікі Беларусь у аб'ёме сваіх кампетэнцый, сфарміраваных у выніку ўсвядомленага засваення і выкарыстання вучэбнай гістарычнай інфармацыі, садзейнічаць далейшаму развіццю сваёй краіны.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Гісторыя» студэнт павінен развіць і замацаваць наступныя акадэмічныя (АК), сацыяльна-асабовыя (САК) кампетэнцыі, якія прадугледжаны адукацыйным стандартам спецыяльнасці

АК-1. Быць здольным выкарыстоўваць навукова-тэарэтычныя веды для вырашэння тэарэтычных і практычных задач.

АК-2. Валодаць сістэмным і параўнаўчым аналізам.

АК-3. Валодаць даследчыцкім досведам.

Спецыяліст павінен:

САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння.

САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі.

Згодна з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны прадугледжана:

Форма атрымання вышэйшай адукацыі – дзенная.

Агульная колькасць вучэбных гадзін - 72 (працаёмкасць – 2 заліковыя адзінкі), аудыторных – 34 гадзіны, з іх лекцыі 18 гадзін, семінарскія заняткі – 16 гадзін. Размеркаванне аудыторнага часу по курсах і семестрах: 1 курс 1 семестр – лекцыі 18 гадзін, семінарскія заняткі – 16 гадзін.

Самастойная работа студэнта – 38 гадзін.

Вучэбная дысцыпліна вывучаецца ў 1 семестры.

Форма бягучай атэстацыі – дыферынцаваны залік

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛА

Тэма 1. Уводзіны ў вучэбную дысцыпліну «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі»

Метадалагічныя асновы вывучэння гісторыі. Перыядызацыя сусветнай гісторыі і гісторыі Беларусі. Фармацыйны і цывілізацыйны падыходы да вывучэння гісторыі. Цывілізацыя як стадыя развіцця грамадства і як лакальны культурна-гістарычны тып. Прадмет вывучэння гісторыі Беларусі ў кантэксце цывілізацыйнага развіцця агульнарускай і еўрапейскай гісторыі. Гісторыяграфічныя школы. Крыніцы вывучэння гісторыі Беларусі.

Раздзел I

ФАРМІРАВАННЕ БЕЛАРУСКАГА ЭТНАСУ І ДЗЯРЖАЎНЫЯ ЎТВАРЭННІ НА БЕЛАРУСКІХ ЗЕМЛЯХ

Тэма 2. Гістарычныя этапы фарміравання беларускага этнасу

Найстаражытнае насельніцтва на тэрыторыі беларускіх зямель. Пачатак рассялення славян (VI ст.) і славянізацыя балтаў. Старажытнаруская народнасць як аснова фарміравання рускага, беларускага і ўкраінскага этнасаў.

Паходжанне назвы Беларусь («Белая Русь»). Эканамічныя і палітычныя фактары фарміравання беларускага этнасу ў XIV – XVIII стст. Усходнеславянскі этнічны падмурак Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага (ВКЛ). Роля праваслаўнай царквы ў кансалідацыі беларускага этнасу. Уплыў каталіцтва і уніяцтва. Этнічная самасвядомасць і менталітэт беларусаў. Трансфармацыя ідэнтычнасці і саманазвы беларускага этнасу: рускія, русіны, «тутэйшыя», беларусы. Духоўнае жыццё беларускіх зямель у IX – XVIII стст.

Далейшае развіццё беларускага этнасу ва ўмовах складвання рынковых адносін у XIX ст. Нацыянальная самасвядомасць беларусаў. Зараджэнне і развіццё беларусазнаўства. Тэорыя «заходнерусізму». Ідэі беларускага нацыянальнага адраджэння ў пачатку XX ст.

Тэма 3. Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX – XVIII стст.

Еўропа ў сярэднявеччы. Станаўленне ранніх дзяржаўных утварэнняў на беларускіх землях. Кіеўская Русь. Полацкае і Тураўскае княствы і іх узаемаадносінны з Кіевам і Ноўгарадам. Феадальная раздробленасць. Стварэнне Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойскага. Роля заходнерускіх зямель у працэсе дзяржаўнага будаўніцтва ВКЛ. Асаблівасці фарміравання дзяржаўнага і сацыяльна-эканамічнага ладу на беларускіх землях ВКЛ.

Асноўныя тэндэнцыі развіцця сусветнай гісторыі ў Новы час. Эпоха Адраджэння, Рэфармацыя, Асветніцтва. Развіццё капіталізму. Першыя буржуазныя рэвалюцыі ў Заходняй Еўропе.

Люблінская унія. Уваходжанне ВКЛ у склад Рэчы Паспалітай. Войны XVII – XVIII стст. і іх наступствы для беларускіх зямель. Узмацненне феадальнай анархіі. Паглыбленне крызісу і тры падзелы Рэчы Паспалітай паміж Аўстрыяй, Прусіяй і Расіяй. Уключэнне беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі.

Тэма 4. Становішча беларускіх зямель у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. – кастрычнік 1917 г.)

Значэнне ўключэння Беларусі ў склад Расійскай імперыі ва ўмовах фарміравання індустрыяльнага грамадства. Цывілізацыйнае адзінства Беларусі і Расіі. Асноўныя напрамкі палітыкі самадзяржаўя ў Беларусі. Беларускія землі ў перыяд Айчынай вайны 1812 г. Польскае паўстанне 1830 – 1831 гг. і яго наступствы.

Расійскі шлях палітычнай і эканамічнай мадэрнізацыі. Адмена прыгоннага права. Рэформы 60 – 70-х гг. XIX ст. і асаблівасці іх здзяйснення на Беларусі. Спецыфіка прамысловага перавароту ў Беларусі. Месца эканомікі Беларусі ва ўсерасійскім рынку. Змены ў сацыяльнай структуры насельніцтва.

Грамадска-палітычныя рухі і аб'яднанні ў Беларусі. Паўстанне 1863 – 1864 гг. яго ўплыў на палітыку ўладаў у Беларусі і грамадска-палітычную думку. Ідэалогія лібералізму, народніцкія і сацыял-дэмакратычныя плыні. Узнікненне агульнарасійскіх і беларускіх партый. Рэвалюцыя 1905 – 1907 гг. і пачатак расійскага парламентарызму. Сталыпінская аграрная рэформа і асаблівасці яе здзяйснення ў Беларусі. Першая сусветная вайна і яе наступствы для Беларусі.

Лютаўская рэвалюцыя і фарміраванне новых улад. Стратэгія і тактыка палітычных партый у адносінах да ўлады, праблемы выбару шляхоў далейшага грамадскага развіцця. Абвастрэнне сацыяльна-эканамічнага, палітычнага крызісу ў Расіі і расстаноўка палітычных сіл на Заходнім фронце і ў Беларусі восенню 1917 г. Перамога Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Петраградзе і ў Беларусі.

Р а з д з е л І І

СТАНАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ І ЎМАЦАВАННЕ ЯЕ СУВЕРЭНІТЭТУ Ў XX – ПАЧАТКУ XXI СТ.

Тэма 5. Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 – чэрвень 1941 гг.)

Роля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў гістарычным лёсе беларускага народа. Устанаўленне савецкай улады ў Беларусі. Першыя рэвалюцыйныя пераўтварэнні. Барацьба супраць германскіх акупантаў.

Праблемы фарміравання беларускай дзяржаўнасці на нацыянальна-дэмакратычнай і рэвалюцыйна-класавай асновах. Абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі ва ўмовах германскай акупацыі. Утварэнне беларускай дзяржаўнасці на савецкай аснове. Польшка-савецкая вайна. Барацьба беларускага народа з польскімі інтэрвентамі. Роля і месца БССР у складзе СССР.

Савецкая мадэль мадэрнізацыі грамадства. Усталяванне савецкай аднапартыйнай грамадска-палітычнай сістэмы ў БССР. Сканцэнтраванне функцый заканадаўчай, выканаўчай і судовай улады ў руках дзяржаўна-партыйнага апарату. Дэфармацыі ў грамадска-палітычным жыцці БССР. Шляхі і метады будаўніцтва індустрыяльнага грамадства ў савецкай Беларусі (асабліва ў нэпа, індустрыялізацыя, калектывізацыя). Палітычныя рэпрэсіі 30-х гг. XX ст.

Геапалітычнае становішча Беларусі ў 20 – 30-я гг. XX ст.: вынікі Першай сусветнай вайны; беларускае пытанне пры афармленні Версальска-Вашынгтонскай сістэмы; Рыжская мірная дамова 1921 г. у гістарычным лёсе беларускага народа. Грамадска-палітычнае, эканамічнае і нацыянальна-культурнае становішча Заходняй Беларусі ў складзе Польскай дзяржавы. Рэвалюцыйны і нацыянальна-вызваленчы рух у Заходняй Беларусі ў 20 – 30-я гг. XX ст.

Уздзеянне савецкага фактару на фарміраванне беларускай нацыі. Станаўленне беларускай савецкай культуры. Палітыка беларусізацыі. Дасягненні і супярэчнасці развіцця культуры і навукі ў 30-я гг. XX ст. Стаўленне савецкай улады да царквы.

Тэма 6. Беларусь у гады Другой сусветнай і Вялікай Айчыннай вайны

Прыход фашыстаў да ўлады ў Італіі і Германіі. Абвастрэнне супярэчнасцяў паміж еўрапейскімі дзяржавамі ў 30-я гг. XX ст. Правал палітыкі калектывізацыі і бяспекі. Пачатак Другой сусветнай вайны. Вызваленне Чырвонай Арміяй Заходняй Беларусі. Аб'яднанне беларускага народа ў складзе БССР.

Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі. Устанаўленне акупацыйнага рэжыму і яго мэты. Рабаванне гітлераўцамі гаспадарчых і культурных каштоўнасцяў Беларусі. Фашысцкі генацыд народа. Калабаранцкія арганізацыі і іх дзейнасць на карысць акупантаў.

Вызначальныя перамогі Чырвонай Арміі (бітвы пад Масквой, Сталінградам, Курскам), іх уплыў на ўздым партызанскага руху і падпольнай барацьбы. Баявая дзейнасць партызан і падпольшчыкаў. Пачатак вызвалення Беларусі. Аперацыя «Баграціён». Завяршальныя пераможныя аперацыі Чырвонай Арміі.

Ураджэнцы Беларусі на франтах вайны і ў еўрапейскім руху Супраціўлення. Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўклад у Перамогу над фашызмам. Захаванне памяці аб гераізме савецкага народа.

Тэма 7. БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945 – 1991 гг.)

Геапалітычныя змены на міжнароднай арэне пасля Другой сусветнай вайны. Пачатак «халоднай вайны». Супрацьборства дзвюх сацыяльна-палітычных сістэм. Крызіс сусветнай сацыялістычнай сістэмы і яе распад. Заканчэнне «халоднай вайны».

Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў першае пасляваеннае пяцігоддзе. Калектывізацыя ў Заходняй Беларусі. Эканамічнае развіццё БССР ва ўмовах навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Эканамічная рэформа 1965 г. і яе вынікі. Спецыялізацыя прамысловасці і сельскай гаспадаркі БССР ва ўмовах адзінага народнагаспадарчага комплексу СССР. Зніжэнне тэмпаў вытворчасці і нарастанне крызісных з'яў у эканоміцы. Палітыка перабудовы, курс на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця. Чарнобыльская аварыя і яе наступствы. Паглыбленне эканамічнага крызісу ў СССР і БССР у канцы 80-х гг. XX ст.

Грамадска-палітычнае жыццё ў СССР і БССР у першае пасляваеннае дзесяцігоддзе. Барацьба з антысавецкімі групойкамі. Ідэалагічныя кампаніі і палітычныя рэпрэсіі ў другой палове 1940-х – пачатку 1950-х гг. Асуджэнне культа асобы І.В.Сталіна. Спробы дэмакратызацыі грамадска-палітычнага жыцця ў другой палове 1950-х – 1964 гг. Наростанне кансерватызму ў грамадска-палітычным жыцці ў 1970-я – першай палове 1980-х гг. Першыя крокі па рэфармаванні палітычнай сістэмы ў гады перабудовы. Змяненні ў Канстытуцыях СССР і БССР. Крызіс савецкага федэралізму. «Парад суверэнітэтаў рэспублік», барацьба за суверэнітэт Беларусі.

Адукацыя, навука і культура БССР у пасляваенны перыяд: дасягненні і праблемы. Дзяржаўная рэлігійная палітыка і становішча канфесій.

Тэма 8. Рэспубліка Беларусь у канцы XX – пачатку XXI ст.

Жнівеньскія падзеі 1991 г. у СССР. Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь. Пачатак фарміравання органаў улады і кіравання рэспублікі на прынцыпах суверэнітэту. Распад СССР і ўтварэнне СНД. Заканадаўча-прававое афармленне дзяржаўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь.

Прыняцце Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 г. Выбары прэзідэнта і фарміраванне новай сістэмы ўлады. Рэспубліканскія рэферэндумы 1995 і 1996 гг., іх вынікі. Дапаўненні і змяненні ў Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь. Эвалюцыя «вертыкалі» улады і кіравання.

Крызісны стан прамысловасці і сельскай гаспадаркі ў пачатку 90-х гг. XX ст. Стварэнне перадумоў пераходу да рынкавай эканомікі, напрацоўка прававой базы, вызначэнне метадаў і накірункаў рэфармавання эканомікі. Распрацоўка і рэалізацыя беларускай мадэлі сацыяльна-

эканамічнага інавацыйнага развіцця краіны. Дасягненні і праблемы беларускай эканомікі. Сусветны эканамічны і фінансавы крызіс і яго наступствы для краін Усходняй Еўропы. Сучасны стан прамысловасці, сельскай гаспадаркі і сацыяльнай сферы Беларусі.

Геапалітычнае становішча Рэспублікі Беларусь ва ўмовах сусветных глабалізацыйных працэсаў. Міжнароднае прызнанне Рэспублікі Беларусь і змены ў знешнепалітычным механізме краіны. Выпрацоўка стратэгіі і прынцыпаў знешняй палітыкі, яе шматвектарнасць. Беларуска-расійскія адносіны, стварэнне Саюза Беларусі і Расіі, Беларусь і СНД, фарміраванне мытнага саюза і адзінай эканамічнай прасторы.

Адукацыя, навука і культура Рэспублікі Беларусь. Нацыянальная сістэма адукацыі. Страты і здабыткі беларускай навукі. Стан гісторыка-культурнай спадчыны. Асноўныя накірункі развіцця літаратуры і мастацтва. Узаемаадносіны дзяржавы і царквы, адраджэнне рэлігійна-канфесійнага жыцця.

**Вучэбна-метадычная карта дысцыпліны
Дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі**

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Кантраляваная самастойная работа студэнта	Літаратура	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі			
	2	4	5	6	7	8	9	10
	Раздзел 1 Фарміраванне беларускага этнасу і дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях.							
1	Уводзіны ў дысцыпліну «Гісторыя Беларусі ў кантэксце еўрапейскай цывілізацыі» 1.1.1 Метадалагічныя асновы і прынцыпы вывучэння гісторыі. 1.1.2 Прадмет вывучэння гісторыі Беларусі. 1.1.3 Айчынныя гістарыяграфічныя школы і крыніцы вывучэння гісторыі Беларусі.	2						

2	Гістарычныя этапы фарміравання беларускага этнасу	2						
	Семінарскі занятак 1 Найстаражытнае насельніцтва на тэрыторыі Беларусі. Рассяленне славян і славянізацыя балтаў. Фарміраванне беларускага этнасу ў XIV - XVIII стст.: эканамічны, палітычны і рэлігійны фактары. Духоўнае жыццё беларускіх зямель у IX - XVIII стст. Развіццё беларускага этнасу ва ўмовах складвання рынкавых адносін у XIX ст. Беларускае нацыянальнае адраджэнне ў пачатку XX ст.			2			[2],[4],[5],[6],[9],[10]	Абарона рэфератаў/ прэзентацыяў
3	Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX-XVIII стст.	4						
	Семінарскі занятак 2 Раннія дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях. Кіеўская Русь. Полацкае і Тураўскае княствы ў IX-XIII стст.			4			[2],[4],[5],[6],[9],[10]	Дыскусія/ абарона творчых праектаў

	<p>Утварэнне ВКЛ. Асаблівасці дзяржаўнага і сацыяльна-эканамічнага ладу.</p> <p>Утварэнне Рэчы Паспалітай. Крызіс і тры падзелы дзяржавы.</p>						
4	<p>Становішча беларускіх зямель у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. - кастрычнік 1917 г.)</p>	2					
	<p>Семінарскі занятак 3</p> <p>Палітыка самадзяржаўя ў Беларусі пасля падзелаў Рэчы Паспалітай. Паўстанні 1830-1831 і 1863-1864 гг. і іх наступствы. Спецыфіка здзяйснення буржуазных рэформ 60-70-х гг. XIX ст. на Беларусі.</p> <p>Адметнасці прамысловага перавароту ў Беларусі ў другой палове XIX ст.</p> <p>Грамадска-палітычны рух ў Беларусі ў другой палове XIX – пачатку XX ст.</p> <p>Першая сусветная вайна і яе наступствы для Беларусі.</p> <p>Лютаяўская рэвалюцыя 1917 г. у Расіі і Беларусі.</p>			2		[2],[4],[5],[6],[9],[10]	Дыскусія/ абарона творчых праектаў, прэзентацыяй
	<p>Усяго па раздзелу 1</p>	10		8			
	<p>Раздзел 2 Станаўленне беларускай дзяржаўнасці і ўмацаванне яе суверэнітэту ў XX - пачатку XXI ст.</p>						

5	Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 - чэрвень 1941 гг.)	2						
	Семінарскі занятак 4 Роля Кастрычніцкай рэвалюцыі ў гістарычным лёсе беларускага народа. Шляхі фарміравання беларускай дзяржаўнасці. Усталяванне савецкай грамадска-палітычнай сістэмы у БССР і яе асноўныя характарыстыкі. Індустрыялізацыя, калектывізацыя сельскай гаспадаркі. Развіццё культуры. Геапалітычнае становішча Беларусі ў 20-30-я гг. XX ст. Заходняя Беларусь у складзе польскай дзяржавы. Рыжская мірная дамова 1921 г. у гістарычным лёсе беларускага народа. Грамадска-палітычнае і эканамічнае становішча Заходняй Беларусі ў складзе Польскай дзяржавы. Рэвалюцыйны і нацыянальна-вызваленчы рух у Заходняй Беларусі ў 20-30-я гг. XX ст.			2			[2],[3],[5],[6],[9],[10]	Кантрольная работа
6	Беларусь у гады Другой сусветнай вайны і Вялікай Айчыннай вайны	2						
	Семінарскі занятак 5			2			[2],[3],[5],[6],[9]	Абарона творчых

	<p>Пачатак Другой сусветнай вайны. Аб'яднанне беларускага народа ў складзе БССР.</p> <p>Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Усталяванне акупацыйнага рэжыму.</p> <p>Партызанскі рух і падпольная барацьба.</p> <p>Калабаранцкія арганізацыі і іх дзейнасць.</p> <p>Вызваленне Беларусі. Вынікі вайны для беларускага народа і яго ўклад у Перамогу над фашызмам.</p>],[10]	праектаў
7	БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945-1991 гг.)	2						
	<p>Семінарскі занятак 6</p> <p>БССР на міжнароднай арэне.</p> <p>Аднаўленне прамысловасці і сельскай гаспадаркі пасля Вялікай Айчыннай вайны.</p> <p>Эканамічнае развіццё БССР у 60-80-я гг. XX ст.</p> <p>Грамадска-палітычнае жыццё ў БССР у 40-80-я гг. XX ст.</p> <p>Адукацыя, навука і культура ў БССР у 40-80-я гг. XX ст.</p>			2			[2],[3],[5],[6],[9],[10]	Абарона творчых праектаў
8	Рэспубліка Беларусь у канцы XX - пачатку XXI ст.	2						

	<p>Семінарскі занятак 7 Абвяшчэнне Рэспублікі Беларусь. Заканадаўча-прававое афармленне дзяржаўнага суверэнітэту РБ. Грамадскае жыццё ў Рэспубліцы Беларусь. Развіццё прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Беларуская мадэль сацыяльна-эканамічнага інавацыйнага развіцця. Геапалітычнае становішча Рэспублікі Беларусь. Стратэгія і прынцыпы знешняй палітыкі. Адукацыя, навука і культура Рэспублікі Беларусь.</p>			2			[2],[3],[5],[6],[9],[10]	Кантрольна я работа
	Усяго па раздзелу 2	8		8				
	Усяго	18		16				

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА ЛІТАРАТУРА

Асноўная

Падручнікі і вучэбныя дапаможнікі

- 1 Исторический выбор Беларуси: лекция Президента Республики Беларусь в Белорусском государственном университете, Минск, 14 марта 2003 г. – Минск, 2003.
- 2 Бригадин, П.И. История Беларуси в контексте европейской истории: курс лекций. – Минск, 2007.
- 3 Великая Отечественная война советского народа (в контексте Второй мировой войны): учеб. пособие / Под ред. А. А. Ковалени, Н. С. Сташкевича. – Минск, 2004.
- 4 Гісторыя Беларусі ў кантэксце сусветных цывілізацый: вучэб. дапам.: у 2 ч. / Пад рэд. А. А. Кавалені, В. Ф. Касовіча. – Мінск, 2005.
- 5 Гісторыя Беларусі і сусветная цывілізацыя: дапам. для студэнтаў прыродазн. фак. / А. Г. Каханоўскі [і інш.]. – Мінск, 2008.
- 6 Гісторыя Беларусі: у 2 ч.: курс лекцый. / Пад рэд. Я. К. Новіка, Г. С. Марцуля. – Мінск, 2000; 2002.
- 7 Дзмітрачкоў, П. Ф. Беларусь у складзе Вялікага княства Літоўскага (другая палова XIII – першая палова XVII ст.). – Магілёў, 2003.
- 8 История Беларуси: учеб. пособие: в 2 ч. / Под ред. Я. И. Трещенка. – Могилёв, 2005.
- 9 История Беларуси: учеб.-информац. пособие / Под ред. А. Г. Кохановского, О. А. Яновского. – Минск, 2001.
- 10 Ковкель, И. И. История Беларуси с древнейших времен до нашего времени / И. И. Ковкель, Э. С. Ярмусик. – Минск, 2006.

Дадатковая

- 11 Белоруссия в эпоху феодализма: сб. документов и материалов: в 4 т. — Минск, 1959–1979.
- 12 Белоруссия в эпоху капитализма: сб. документов и материалов: в 4 т. - Минск, 1983; 1990.
- 13 Вішнеўскі, А.Ф. Гісторыя дзяржавы і права Беларусі ў дакументах і матэрыялах / А. Ф. Вішнеўскі, Я. А. Юхо. – Мінск, 2003.
- 14 Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 г: Тэкст. Даведнік. Каментарыі. – Мінск, 1989.
- 15 Хрестоматия по истории Белоруссии. С древнейших времен до 1917 г. – Минск, 1977.
- 16 Вялікае княства Літоўскае. Энцыклапедыя: у 2 т. – Мінск, 2005; 2006.
- 17 Гістарычны шлях беларускай нацыі і дзяржавы. – Мінск, 2001.

- 18 Гісторыя Беларусі: у 6 т. – Мінск, 2000–2006. – Т. 1: Старажытная Беларусь: ад перша-пачатковага засялення да сярэдзіны XIII ст.; Т. 3: Беларусь у часы Рэчы Паспалітай (XVII–XVIII стст.); Т. 4: Беларусь у складзе Расійскай імперыі (канец XVIII – пачатак XX ст.); Т. 5: Беларусь у 1917–1945 гг. / рэдкал.: М. Касцюк (гал. рэд.) [і інш.].
- 19 Гісторыя беларускай дзяржаўнасці ў канцы XVIII – пач. XXI ст.: у 2 кн. – Кн. 1 / А.А. Каваленя [і інш.]. Рэд.кал. А.А. Каваленя [і інш.]; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі. – Мінск, 2011.
- 20 Довнар-Запольский, М.В. История Белоруссии. – Минск, 2003.
- 21 Ігнаціўскі, У.М. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. – Мінск, 1991.
- 22 Иллюстрированная хронология истории Беларуси. – Минск, 1998.
- 23 История Европы / Под науч. редакц. В.С. Кошелева. – Минск, 1996.
- 24 Канфесіі на Беларусі (канец ХУІІІ – ХХ ст.). – Мінск, 1998.
- 25 Круталевич, В. А. История Беларуси: становление национальной державности (1917–1922 гг.). – Минск, 2003.
- 26 Ластоўскі, В. Ю. Кароткая гісторыя Беларусі. – Мінск, 1992.
- 27 Мельник, В.А. Основы идеологии белорусского государства: учеб. пособие / В.А. Мельник. – Минск: Выш. шк., 2011.
- 28 Основы идеологии белорусского государства: учеб. пособие / под общ. ред. Г. А. Василевича, Я. С. Яскевич. – Минск, 2004.
- 29 Очерки истории науки и культуры Беларуси. IX—XX вв. – Минск. 1996.
- 30 Падокшын, С. А. Беларуская думка ў кантэксте гісторыі і культуры. – Мінск, 2003.
- 31 Пилипенко, М. Ф. Возникновение Белоруссии: новая концепция. – Минск, 1991.
- 32 Пічета, В. И. История белорусского народа. – Минск, 2003.
- 33 Рэлігія і царква на Беларусі: энцыклапед. даведнік. – Мінск, 2001.
- 34 Францыск Скарына і яго час. Энцыклапедычны даведнік. – Мінск, 1988.
- 35 Ходзін, С. М. Гісторыя культуры Беларусі ў 1920–1930-я гг. – Мінск, 2001.
- 36 Чарняўскі, М. М. Ілюстраваная гісторыя старадаўняй Беларусі: першабытны перыяд. – Мінск, 2003.
- 37 Энцыклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. – Мінск, 1993 – 2003.
- 38 Этнаграфія Беларусі. Энцыклапедыя. – Мінск, 1989.

ПЕРАЛІК ТЭМ СЕМІНАРСКІХ ЗАНЯТКАЎ

1. Гістарычныя этапы фарміравання беларускага этнасу
2. Дзяржаўныя ўтварэнні на беларускіх землях у IX-XVIII стст.
3. Становішча беларускіх зямель у складзе Расійскай дзяржавы (канец XVIII ст. - кастрычнік 1917 г.)
4. Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 - чэрвень 1941 гг.)
5. Беларусь у гады Другой сусветнай вайны і Вялікай Айчыннай вайны
6. БССР: дасягненні і праблемы стваральнай працы народа ў пасляваенны перыяд (1945-1991 гг.)
7. Рэспубліка Беларусь у канцы XX - пачатку XXI ст.

АРГАНІЗАЦЫЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

Самастойная работа студэнтаў ажыццяўляецца мэтай:

- сістэматызацыі і замацавання атрыманых тэарэтычных ведаў і практычных здольнасцей студэнтаў;
- паглыблення і пашырэння тэарэтычных ведаў;
- фарміравання здольнасцей выкарыстоваць нарматыўную, прававую і спецыяльную літаратуру;
- развіцця пазнавальных здольнасцей і актыўнасці студэнтаў: творчай ініцыятывы, самастойнасці, адказнасці;
- фарміравання самастойнасці мыслення, здольнасцей да самаразвіцця, самаўдасканалення;
- развіцця даследчыцкіх здольнасцей.

Віды самастойнай работы:

- аудыторная самастойная работа, якая ажыццяўляецца пад кіраўніцтвам выкладчыка. Яна рэалізуецца ў працэсе лекцыйных і семінарскіх заняткаў;
- вывучэнне пытанняў семінарскага занятка у адпаведнасці з тэмай; вырашэнне задач;
- работа з дадатковай і спецыяльнай літаратурай па асобных тэмах дысцыпліны;
- падрыхтоўка творчых праектаў;
- кантакт з выкладчыкам па-за межамі аудыторных заняткаў: на кансультацыях па вучэбных пытаннях, у межах творчых кантактаў, у межах падрыхтоўкі індывідуальных заданняў.

**ЗМЕСТ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ
(дзённая форма атрымання вышэйшай адукацыі)**

Від самастойнай работы	Тэматычны змест, крыніцы і літаратура	Кол-ць гадзін
Паглыбленае вывучэнне асобных тэм вучэбнай дысцыпліны	Раздзел 1. Осн. літаратура: [1], [2], [3], [4]. [5], [6],[7],[8],[10]. Доп. літаратура:[11] – [38]	6
	Раздзел 2. Осн. літаратура: [1], [2], [3], [4]. [5], [6],[7],[8],[10]. Доп. літаратура: [11] – [38]	6
Падрыхтоўка да выканання заданняў да семінарскіх заняткаў	Раздзел 1 Осн. літаратура: [1], [2], [3], [4]. [5], [6],[7],[8],[10]. Доп. літаратура:[11] – [38]	6
	Раздел 2 Осн. літаратура: [1], [2], [3], [4]. [5], [6],[7],[8],[10]. Доп. літаратура: [11] – [38]	8
Падрыхтоўка да Кантрольнага тэста да Раздэла 1	Раздзел 1 Осн. літаратура: [1], [2], [3], [4]. [5], [6],[7],[8],[10]. Доп. літаратура:[11] – [38].	6
Падрыхтоўка да Кантрольнага тэста да Раздэла 2	Раздзел 2 Осн. літаратура: [1], [2], [3], [4]. [5], [6],[7],[8],[10]. Доп. літаратура:[11] – [38].	6
Усяго		38

КАНТРОЛЬ ЯКАСЦІ ВЕДАЎ

Сродкі дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці – абарона прэзентацый, рэфератаў, творчых праектаў, дыферэнцаваны залік.

Выніковая экзаменацыйная (заліковая) адзнака (ВЭ) улічвае адзнаку па выніках прамежкавага кантроля (П) і заліковую адзнаку (Э).

Табліца 1. Складнікі выніковай адзнакі па дысцыпліне і іх вагавы каэфіцыент

Складнікі выніковай адзнакі (ВЭ)	k	П	(1-k)	Э
	0,5	Табліца 2	0,5	*

*Адзнака, якую студэнт атрымаў за вусны адказ па білеце.

Выніковая адзнака па дысцыпліне вызначаецца па формуле:

$$Иэ = 0,5 \cdot П + 0,5 \cdot Э$$

Адзнака прамежкавага кантроля (П) за семестр вызначаецца як сярэднеарэфметычная адзнака па выніках мерапрыемстваў прамежкавага кантроля па формуле:

$$(П_1 + П_2) / 2$$

Табліца 2. Складнікі адзнакі прамежкавага кантроля (П) па дысцыпліне

<i>Прамежкавыя кантрольныя мерапрыемствы</i>	<i>Кантрольная работа № 1 (П₁)</i>	<i>Кантрольная работа № 2 (П₂)</i>
Змест кантрольнага мерапрыемства – назва раздзела (модуля)	Раздзел 1 Савецкая грамадска-палітычная сістэма ў Беларусі (кастрычнік 1917 - чэрвень 1941 гг.) (10 пытанняў)	Раздзел 2 Станаўленне беларускай дзяржаўнасці і ўмацаванне яе суверэнітэту ў XX - пачатку XXI ст. (10 пытанняў)
Адзнака кантрольных мерапрыемстваў (П₁, П₂)	Кожнае пытанне – 1 бал	Кожнае пытанне – 1 бал